

Kerkük'ün yakın tarihinden yapıtlar

(5)

1700-1958

Necat Kevseroğlu
Çeviren: Aydın Kerkük

H.1149-M.1736
-Metasafırlığına atanması.

-Gezginici Abdülkerim Kerkük ziyareti.
Bu gezginici aslında Nadir Şahın akrabalarından olup keşmir ehalsindedir. Yaftığı seyahat hakkındaki bir kitap yazarak aynı "Hindistan'dan Mekkeye seyahat" bırakmıştır. Farsça yazılan bu eser sonradan İngilizceye çevrilip 1793 yılında Gladwin Londra'da, fransızca'ya çevrilip 1825 yılında Paris Lankiye'de basılmıştır. Kitapta İran, Bağdat, Mukaddes yerler, Kerkük, Musul memleketleri vâsif edilmiştir.
H.1150-M.1737

-Bağdat Valisi vezir Ahmet Paşa Nadir Şah'tan bir mektup teslim aldı, mektub Bağdadta gönderilen bir elçiyle ulaşı mektupta Nadir Şahın iki taraf arasında barışın sağlanması için bir istek içinde olduklarını bildirdiyordu, daha sonra Nadir Şah mektubunda iki taraf arasında eserler meslesinde Çözülmesini istiyordu.

Vezir Ahmet Paşa bu mektubu alır almaz çok sevindi ve mektubu getiren sefir için büyük bir karşılama töreni yaptığını onun için ona layık çadırılar

kurularak iyi bir ziyaret verildi. Bu sevinçli haber bütün İrak'a dağılıncı Iraklılar bilhassa eserlerin meslesinin çözülmüne çok sevindiler bu haber 10Muhtarrem Perşembe gününe tesadüf etmiştir.

H.1151-M.1738

-Buyl mevsim öncesi yağmurun erken yağması ve otların erken yermesinden dolayı koyun kuzu çoğalıp gıda maddesinde fiyatlar inmiştir.

H.1152-M.1739

Tanınmış fransız gezginici "Öter Kerkük'tü ziyaret ederek memleket hakkında görüş ve izlenimlerini kaleme almıştır. Daha sonra gezginicinin Kerkükü dikkatle vâsif ederek şunları yazmıştır. Kerkükün dışarsına çıkıp iki saat yolu kestikten sonra karşına "Gür gü Baba" tepesi gelir bu yer hakkında memleket eli şöyle anlatır: burada yerî kazdığın zaman yerden bir madde çıkar hemen atese dönüşür, o ates suyu kaynatıncasına bir kuvvete sahiptir ama onun üzerine toprak serildiği zaman hemen söner.

Diger yandan yeni memleketin batı yakasına düşen bir yerde ise üç neft

yağınının bulunduğu görülür. Bu yatagırlardan türlü güzellirü sesler çıkar, bu neft kuyularının üstüne pamuklan yapılmış bir parça eskiyi atıldığı zaman hemen yanıp bamba gibi bir ses çıkar.

H.1153-M.1740

-Buyl yazılmaya degen bir olay görülmüştür.

H.1154-M.1741

-Bu yılda erken yağmurun yağması berekete yol açıp yine gıda maddesinin ucuz olmasına hayırlı sebep olmuştur.

H.1155-M.1742

Bu yıl yağmurun yağmaması yüzünden Kerkük'te pahalılık ve kıtığa yol açmıştır. Zira ve hayvani maddelerin az olması uzunüden halk arasında kargaşalığa bile baş göstermiştir.

H.1156-M.1743

Kemalzed Hüseyin paşanın Kerkük mutasarrıflığına atanması H.1156-H.1156 yılına tesadüf eden Vilayeti süren bu paşanın özelliği çocuklarını Kerkük kalesinde sakın oluşturdular. Bilindiği gibi bu paşanın torunları hala "Kerkük'te Kemalzed ailesi" diye tanınmaktadır.

-Nadir şah 170,000 askerin başında Kerkük doğru yürürek Kerkük kalesini

abluka altına aldı. Nadir şah bir rivayete göre "8" gün başka bir rivayete görede "80" gün yoğun top ateşine tuttu. Bu savaşta Kerkük ehali büyük bir diranış göstererek düşmana büyük kayıplar verdi, daha sonra memleket teslim olduktan sonra Nadir şahın kuvvetleri kala ahalişine karşı büyük bir katliam yapmıştır. Daha sonra Nadir şah Hasa çayını geçerek kalamin batısına düşen korya mahallesine doğru yürüştür. Kalada olduğu gibi bu mahalle'dede aynı mezalimi yapmıştır.

Daha sonra Nadir şah Kerkük kadısı Hüseyin Efendi ile Ahmet efendi ve Mustafa Ağa gibi Kerkük ayrıları yâ, Musul valisi Hüseyin Paşa celli'yer mektup gönderip teslim olmalarını ister. Nadir şahın mektubunun cevabını Erbildi olduğu zaman teslim alır.

Mekteupta Musul valisi Musulun savagmaya hazır olup yabancılara teslim olmayacaklarını bildirir.

Daha sonra ehalinin direnşi sonucu iki taraf arasında barış antlaşması yapılır. Savaş osmanlı ordusuya İran ordusu arasında 1747 yılına kadar devam eder ve Nadir şahın ölümüyle sonuçlanır.

DİL BİLGİSİ

17.Bölüm

Ali Marufoğlu

SORU ZARFLARI

Soru zarfları- Filleri soru anlamla tamlayan zarflardır.

Ne olarak? Nasıl gelişmiş? Niçin sorulacak? İnkidi olmuştum.

İsre "olayım", Gelmüş, sorayım, oldu" fillerini soru anlamla tamladıklarıdır. "Ne, Nasil Niçin, Mi soru edotlavy birer soru zarfları sayılır.

Not: soru kelimeleri çoktur Bir kısmı sıfatlar isimleri tarlar. Bir kısmı zamirler isimlerin yerini tutar. "Ancak filleri soru anlamla tamlayan zarf sayılır"

YAPILARINA GÖRE ZARFLAR
Zarflar yapılarına göre üç çeşittir: sırasile

1-Basit zarflar: hiçbir yapıp eklele törememiş kök halindaki zarflardır: "Dün gelişmiş. Bugün gidiyorum. şimdi konuşan durning kapı açmıştır. Oda temizlenmiş" gibi.

2- Töremiş zarflar: -İsım veya fiil kök ve gövdelerinden yapıp eklele töremiş zarflardır

"Akşam-leyin çalıyor- Gıce+Heyin okur... Kıg+ın dıncilerim-İz+ıcak uyudum Hemen+ce+ık+koş-Usul+ca konuş+u Okuy okuya Bİtirdi- Gök gele döndü" gibi

3-Bileşik zarflar:-İki veya daha fazla kelimeden birleşip kaynaşmasından Meydana gelişmiş

zarflardır...

Başlıca- Neç- Ne zaman? Arasıra- Yerliyerinde- Düşekalka Şapır şupur...gibi

TAMAMLAYICI BİLGİLER

Bir HİKAYENİN BAŞLANGICINDAN İnkidi yaklaşıyordu pek yorgundum.. Yokuşta düşekalka ilerle yordum..

Aşağıya yuvarlan mak korkusuda vardı.. Arasıra kayalarla Tutuna tırmanıyordum... Derken yukarıdan gelen bises: -Durar yoksa kursunu Al'ından yiersin!!

Demezmiş Hemencecik bir kaya daldasına sığınip gizleni verdim ve sordum: -Ne isti yorsun benden? İlin yukarıdaki Hikayedey bulunan...

Zarfların altını çizelim. Sonra Gövrlerine göre çeşitlerini, şekillerine göre de yapılarını gösterelim...

1-'İnkidi' yaklaşıyordum.. İnkidi kelimesi yaklaşmak fiilinin zamanını belirttik "Zaman zarflıdır.. şekline göre yapısı Basittir..

2-'pek' yorgundum.. Pek kelimesi yorgun sıfatının dercesini Aşırı bir surette Güslendirildiğini "Nicolik" zarfidir şekline göre yapısı

Basittir...

3-Yokuşta Düşe kalka ilerleyordum: Yokuş kelimesi ilerlemek fiilinin yerini sınrılayarak belirttik "YER ZARFI'dır şekline göre yapısı Basittir...

4-Düşe kalka ilerleyordum Düşekalka kelimesi ilerleme fiilinin Nasil yapıldığını belirttik "HAL ZARFI'dır şekline göre yapısı "Bileşik"tir...

5-Aşağıya yuvarlanmak "Aşağı"yuvarlanmak fiilinin yerini sınrılayarak belirttik "yer zarfı'dır şekline göre yapısı Basittir..

6-ARASIRA.. Kayalarla Tutuna tutuna tırmanı yordum

ARASIRA:- Tıraman ma fiilinin süresini belirttik "ZAMAN ZARFI'dır yapıda "Bileşik"tir

7- Kayalarla Tutuna tutuna tırmanı yordum

Kayalar Tutuna tutuna fiilinin yerini sınrılayıp belirttik "yer zarfı'dır şekline göre yapısı Basittir..

8-Tutuna tutuna tırmanı yordum Tırmanmak fiilinin nasil yapıldığını belirttik "Tutuna tutuna" HAL ZARFI'dır, şekline göre yapısı "Bileşik"tir

9- Derken yukarıdan gelen Eirses:- "Derken ulacı sesin geldiği zaman bİrtittik " ZAMAN ZARFI'dır şekline

göre fiil kökünden "Törmüş" yapıldır..

10-yukarıdan gelen bir ses? "Yukarı" kelimesi sesin yerini sınrılayıp belirttik "yer zarfı'dır şekline göre yapısı "BASITTİR"

11-Kursunu "Alından" yiersin "Alın" kelimesi kuşunun isabet edeceği yerini sınrılayıp belirttik "YER ZARFI'dır şekline göre yapısı Basittir...

12-Hemen çekik" bir kaya daldasına sığındım

"HEMENCECİK" sığınmak fiilinin zamanını ıksarak güyün dir diğicin "Zaman zarflıdır.. şekline yapısı "Töremiş"tir

13-kaya daldasına sığındım "KAYA DALDASI":- sığınmak fiilinin sınrılayıp belirttik "YER ZARFI'dır şekline göre yapısı Basittir...

14-Gizleni verdim-yani çarçabuk gizlendim boyleşleik " çor çabok" kelimesi gizlenim fiilinin süresini sınrılayıp belirttik "Zaman zarflıdır.. şekline yapısı "Töremiş"tir

15-NE İSTİYORSIN? "NE" kelimesi istiyip fiiline eklenerek soru yolu durum anlamak istediğini "SORUZARFI'dır şekline göre yapısı Basittir...

Bayyazar :

Necat KEVSEROĞLU

Genel yayın müdürü :

Hasan KEVSER

Yayın Sekreteri :

Aydın KERKÜK

İmtiyaz sahibi : Irak Türkmen Cephesi

Türkmeneli

Bilgisayar
Acar Kerkükü
Ahmet Tuhaftı

Türkmeneli siyasi kültürel gazete haftada iki defa çıkarılmaktadır